

path of the दक्षिणा, i. e. the cow, constituting the sacrificial cow. -प्रत्यञ्च a. south-western. -प्रतीची south-west. -पथिक a. belonging to the Deccan. -प्रवण a. inclining to the south. -बन्धः (in Sān. phil.) the bondage of ritual or ceremonial observances. -मूर्तिः m. a Tāntric form of Śiva. -युग्यः the right yoke-horse.

**दक्षिणात्** ind. On the right, from the south, southward.

**दक्षिणाहि** ind. 1 Far on the right. -2 Far in the south, to the south of (with abl.); दक्षिणाहि ग्रामात् Sk.

**दक्षिणीकृ** 8 U. 1 To place on the right side. -2 To keep the right side towards any one (as a mark of respect); cf. प्रदक्षिण. -3 To give anything as a sacrificial fee; दक्षिणीकृत्य तं प्रीतो वनमेव जगाम ह Bhāg. 3. 24. 41.

**दक्षिणीय, दक्षिण्य** a. Worthy of or deserving a sacrificial gift, such as a Brāhmaṇa or a sage; दक्षिणां देवी दक्षिण्यैः प्रतिग्राहयति M. 5; दक्षिण्यदिष्टं कृतमार्त्विजिनैः Bk. 2. 29.

**दक्षिणेन** ind. On the right side of (with acc. or gen.); दक्षिणेन वृक्षवाटिकामालाप इव भ्रूयते Ś. 1; दक्षिणेन ग्रामस्य &c.

**दगा(का)र्गलम्** Examining the ground in searching for water, or rules for ascertaining the places of waters; धर्म्यं यशस्यं च वदाम्यतोऽहं दगार्गलं येन जलोपलब्धिः Bri. S. 54.

**दग्ध, -दग्धिका** See under दह. °रथः (= चित्ररथः) N. of a Gandharva.

**दद्घ** I. 5 P. (दद्घति) 1 To kill, hurt. -2 To go, leap. -3 To protect. -II. 4 P. (दद्घति) Ved. 1 To go, flow. -2 To reach, attain. -3 To go away.

**दद्घ** a. (-द्घी f.) A termination added to nouns in the sense of 'reaching to', 'as high or deep as'; ऊरुदन्नेन पयसोतीर्थं K.; कीलालन्यतिकरगुल्फदन्पङ्कः (मार्गः) Mā. 3. 17; 5. 14; Y. 2. 108.

**दद्घ्** 1 P. (दद्घति) 1 To abandon, leave. -2 To protect, cherish.

**दण्ड** 10 U. (दण्डयति-ते, दण्डित) To punish, fine, chastise; (this is one of the 16 roots that govern two accusatives); तान् सहस्रं च दण्डयेत् Ms. 9. 234; 8. 123; Y. 2. 269; स्थित्यै दण्डयतो दण्डवान् R. 1. 25.

**दण्डः, -ण्डम्** [ दण्ड्-अन् ] 1 A stick, staff, rod, mace, club, cudgel; पततु शिरस्यकाण्डयमदण्ड इवैष भुजः Mā. 5. 31; काष्ठदण्डः. -2 The sceptre of a king, the rod as a symbol of authority and punishment; आत्तदण्डः Ś. 5. 8. -3 The staff given to a twice-born man at the time of investiture with the sacred thread; of Ms. 2. 45-48. -4 The staff of a संन्यासिन् or ascetic. -5 The trunk of an elephant. -6 The stem or stalk as of a lotus, tree &c.; U. 1. 31; Mā. 9. 14; the handle as of an

umbrella; ब्रह्माण्डच्छत्रदण्डः &c. Dk. 1 (opening verse); राज्यं स्वहस्तधृतदण्डमिवातपत्रम् Ś. 5. 6; Ku. 7. 89; so कमलदण्ड &c. -7 The oar of a boat. -8 An arm or leg (at the end of comp.) -9 The staff or pole of a banner, a tent &c. -10 The beam of a plough. -11 The cross-bar of a lute or a stringed instrument. -12 The stick with which an instrument is played. -13 A churning-stick. -14 Fine; Ms. 8. 341; 9. 229; Y. 2. 237. -15 Chastisement, corporal punishment, punishment in general; यथापराधदण्डानाम् R. 1. 6; एवं राजापथ्यकारिषु तीक्ष्णदण्डो राजा Mu. 1; दण्डं दण्डयेषु पातयेत् Ms. 8. 126; कृतदण्ड स्वयं राज्ञा लेभे शूद्रः सतां गतिम् R. 15. 23. यथाहृदण्डो (राजा) पूज्यः Kau. A. 1. 4; सुविज्ञातप्रणीतो हि दण्डः प्रजां धर्मार्थकामैर्योजयति Kau. A. 1. 4 -16 Imprisonment. -17 Attack, assault, violence, punishment, the last of the four expedients; see उपाय; सामादीनामुपायानां चतुर्णामपि पण्डिताः। सामदण्डौ प्रशंसन्ति नित्यं राष्ट्राभिवृद्धये ॥ Ms. 7. 109; cf. Śi. 2. 54. -18 An army; तस्य दण्डवतो दण्डः स्वदेहात् व्यशिष्यत R. 17. 62; Ms. 7. 65; 9. 294; Ki. 2. 15. -19 A form of military array; Mb. 12. 59. 40. -20 Subjection, control, restraint; वाग्दण्डोऽथ मनोदण्डः कायदण्डस्तथैव च। यस्यैते निहिता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते ॥ Ms. 12. 10. -21 A measure of length equal to 4 Hastas; Bri. S. 24. 9. -22 The penis. -23 Pride; या चापि न्यस्तदण्डानां तां गतिं व्रज पुत्रक Mb. 7. 78. 25. -24 The body. -25 An epithet of Yama. -26 N. of Viṣṇu. -27 N. of Śiva. -28 An attendant on the sun. -29 A horse (said to be m. only in this and the preceding four senses). -30 A particular appearance in the sky (similar to a stick). -31 An uninterrupted row or series, a line. -32 Standing upright or erect. -33 A corner, an angle. -34 The Science of Govt. विनयमूलो दण्डः, दण्डमूलस्तिष्ठो विद्याः Kau. A. 1. 5. -35 Harm, injury; न्यासो दण्डस्य भूतेषु मनोवाकायजस्य यः Bhāg. 7. 15. 8. -Comp. -अजिनम् 1 staff and hide (as outer badges of devotion). -2 (fig.) hypocrisy, deceit. -अधिपः a chief magistrate. -अनीकम् a detachment or division of an army; तव हतवतो दण्डानीकैर्विदर्भपतेः श्रियम् M. 5. 2. -अप (च) तानकः tetanus, lock-jaw. -अपूपन्यायः see under न्यायः. -अर्ह a. fit to be chastised, deserving punishment. -अलसिका cholera. -आख्यम् a house with two wings, one facing the north and the other the east; Bri. S. 53. 39. -आघातः a blow with a stick; पूर्वप्रविष्टान्क्रोधात्तान्दण्डाच्चतैरताडयन् Ks. 54. 203. -आज्ञा judicial sentence. -आश्रमः the condition of a pilgrim. -आश्रमिन् m. a devotee, an ascetic. -आसनम्, दण्डकासनम् lying prostrate on the ground, a kind of Āsana; Yoga S. 2. 46. -आहतम् buttermilk. -उद्यमः 1 threatening. -2 (pl.) application of power; निःसारल्पफलानि ये त्वविधिना वाञ्छन्ति दण्डयेमै. Pt. 1. 376. -कर्मन् n. infliction of punishment, chastisement; देशकालवयःशक्ति संचिन्त्यं दण्डकर्मणि Y. 2. 275. -कलितम् repetition like a measuring rod, i. e. doing a matter after it is done in full first and then repeating it like that a second time and so on; आश्रुतिन्यायानां दण्डकलितं न्यायम्। ŚB. on MS. 10. 5. 83; °वत् ind. in the